

**Grænser mellem romantisk have og vild natur. Virker begge veje
Fra det vilde, uforudsigelige, dragende, til kærlighed, sødme og kultur.
Fra det kærlighed, sødme og kultur. Til det vilde, uforudsigelige, dragende.**

Efter vore møder i Lab "Liselund - Den levende have", og de idéer, der har været præsenteret dér, har en verden åbnet sig for mig.
Jeg er draget af den romantiske have midt i den utæmmede natur, og hvad der sker på grænsen mellem de to verdner. Jeg har i denne tekst prøvet at fastholde dette i fortællingen.
Jeg har besøgt og sanset stedet mange gange, hvor jeg selv har haft fine oplevelser gennem skoven og ud i lyset.
Nu har jeg undersøgt og skitseret en ide til, hvordan besøgende kunne få en ny og poetisk oplevelse af den smukke have.

Stedet:

I Klinteskoven og med grænser til Møns klint, bække og højdedrag ligger den romantiske have Liselund.

Liselund ligger dér med sin gendigtede, raffinerede natur, den ligger i landskabet, hvor lyset vælder ned fra oven som i paradiset have. En have, der ligger i en skål, omgivet af bakker og skrænter.
Haven er befolket af små bygninger eller verdner. Det danske hus, Det kinesiske hus, Det norske hus, Brændestakken, Det lille eventyr slot.
Sammen med de bløde græsbeklædte bakker, giver de solitære 100-årige træer en atmosfære af rolig, poetisk, åben og fantasifuld skønhed.
Man gribes af stor ro og bliver berørt og en smule forelsket.

Dette smukke sted ligger som en lysning midt i skoven og er afgrænset af dybe slugter, vådområder, en bæk og den storslåede klint.
Et landskabsrum, som fremhæves af bakker, der stiger til alle sider, så haven ligger i en naturlig skål.
Området rundt om haven har alle de egenskaber, vi forbinder med "vild natur".
Skoven med kuperet terræn. Faldet ned mod havet. Træer på kanten. Krogede stammer.
Man bliver betaget af storhed, vildskab og det mørke land.

Denne omgivende natur har betaget kunstnere i det attende århundrede, og de er blevet inspireret til at fortælle den i tidens romantiske stil.
Den romantiske have er et teater, hvor tableauer bliver præsenteret for beskueren. Hvor den uforudsigelige natur kan sammenfattes og iscenesættes, og beskueren kan nyde den i ro og mag.

Det unike her er, at den vilde natur danner rammen om den romantiske natur, så direkte.
De er smeltet sammen i én fortælling.
Den lyse, romantiske have har brug for den mørke og farlige skov og skrænt.
To sider af den samme forelskelse. Det uforudsigelige og farlige, og det lette, smukke - og dog trygge.

Grænsen:

Mellem de to verdener er en grænse eller en overgang. Vi mærker den, selvom vi måske ikke altid er bevidst om den. Pludselig er vi i den anden verden.
Vi gemmer os i garderobeskabet som børnene, der søger Narnia - og så pludseligt, er de der.
Denne overgang er noget særligt. Vi må opleve den.

Kunstnerisk arbejde med grænsen:

Vi skal gøre opmærksom på grænsen. Den skal leges med, omformuleres og fremhæves – måske skal den tages under overvejelse
For at arbejde med grænsen mellem det uforudsigelige og det romantiske, må vi kunne indleve os i begge verdener.

Vi er nødt til at beskrive og opleve mørket for at forstå og nyde lyset. **Eller opleve lyset før vi går ud i mørket.**

Vi kan enten følge spor gennem den dunkle skov fornemme grænsen på afstand og herefter komme ud i lyset.

Vi kan også være uvidende besøgende i parken, blive gjort opmærksomt på grænsen, krydse den og så opleve den omgivende natur.

Når dette er sivet ind i os, kan vi mærke overgangen som noget vigtigt og stærkt.

Vores opgave er at forstærke oplevelsen af dette smukke sted, uden at bygge og konstruere landmarks, eller ændre i den fredelige og smukke have.

Vi ændrer beskueren og lader haven forblive som den er. Men oplevelsen er ny.

Et forslag for de mange:

Vi ankommer uden meget forberedelse som besøgende i Liselund park.

Men noget er ændret.

I en periode er der flere mulige måder at ankomme til parken på.

Ankomst mulighederne er ligeværdige. De er tydelig ens skilte der viser vej (blå/hvide vejviser skilt) til alle indgange.

Den eksisterende parkeringsplads er gjort mindre og mere skov agtig. Den er en mulighed blandt flere.

Der er skiltning til steder i skoven eller skovbrynet hvor vi kan parkere.

Vi finder veje gennem skoven, der er spor, installationer eller udsigts steder, der bringer os til lyset og haven.

Eller vi har besøgt Liselund før, og køre som sædvanlig til parkeringspladsen.

Vi kommer ind i parken, noget fanger vores øjne. Der er spor, installationer eller udsigts steder, der bringer os til Skovbrynet, en åbning byder inden for i den vilde natur.

Grænsen virker begge veje. Fra mørket til lyset fra lyset til mørket. Fra storslået natur til fin romantik og omvendt.

Det kreative arbejde består i at vise vej, henlede opmærksom på sætte spor af, og evt opsætte installationer

på en måde der forsigtig er en del af omgivelserne, men samtidig skiller sig ud og er tydelig for gæsterne.

Disse må på en poetisk måde henvise til den anden modstående verden.

Et forslag for de få :

Vi ankommer opstemt og velforberedt, med følsom sind.

Vi ankommer ikke bare med bus helt fremme ved parkeringspladsen og med downloadet app.

Vi samles op et sted på vejen.

Vi ved måske ikke, hvor vi skal til.

På vejen trænes vi i at mærke efter, blive opmærksomme.

Vi sættes af et sted i det åbne land.

Vi ser skoven som en grøn mur.

Spor starter her og vi har brug for at være årvågne.

Vi ledes forsigtigt gennem mørke, lysninger, over bække, ser ud over havet, opdager skjulte ly/hvilesteder.

De planlagte stier bruger vi ikke. Svage spor opdages og vi ledes mod noget, vi ikke ved hvad er.

Vi må godt blive lidt usikre - men vi fortsætter.

Vi kan skimte lys. Vi hører musik, vi mærker en brise, vi drages derhen.

Nu er der forskellige veje at gå af.

Vi skimter forskellige åbninger eller "porte".

Vi undersøger og prøver først et sted så et andet.

Når vi krydser grænsen blæser en vind op under os fra jorden mod himlen.
Et andet sted danner tætte graner og taks en tyk mur, og pludselig er vi ude i lyset.
Et tredje sted sænker landskabet sig foran en stigning, og vi kan ikke se selve haven, men vi kan se lyset i haverummet.
Et fjerde sted føres vi ad en slugt med den klukkende bæk langs vores vej. (...)

Vi er nu i det åbne rum. Midt i Paradiset.
Alt hvad vi nu oplever i den smukke have har en anden klang, end hvis vi bare var kørt til stedet og slentret ind fra parkeringspladsen.
Vi er nu tændte og opmærksomme. Alt mærkes kraftigt.
Vores oplevelse af haven bliver mere intensiv og følsom.
Vi opdager havens genfortælling af naturen. Vi ser og mærker, hvad "skønånderne fra en svunden tid" har planlagt for os, og som først nu er groet frem og blevet til virkelighed.

Gæsterne har fået en større oplevelse af den bestående have, uden at der er foretaget ændringer på det smukke sted. Vi har kun gjort dem parat til oplevelsen.

Med kærlig hilsen

Søren "Pagode" Blicher
Arkitekt fra House Arkitekter
Kunstner fra duoen Ponti og Pagode

Sparring og medudvikler Di Ponti